

Asia

Oulujoen säännöstelyn väliaikainen muuttaminen Jylhämän voimalaitoksella, Vaala

Hakija

Fortum Power and Heat Oy

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihte: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

1.1 Perustiedot

1.2 Hakemuksen vireilletulo

Fortum Power and Heat Oy on 16.10.2026 vireille tullessa hakemuksessa hakenut oikeutta poiketa luvan mukaisesta Jylhämän voimalaitoksen juoksutusmääräyksestä.

1.3 Hakemuksen peruste ja lupaviranomaisen toimivalta

Vesilain 18 luvun 4 §:n 2 momentti ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti.

2 Hanketta koskeva lupa ja lupaehto

Oulujärven säännöstelyn lupapäätöksen (PSVEO 5.12.1974) lupaehdossa 3 määrätään säännöstelyrajoista. Yläraja lokakuun 1 päivän alusta alkaen helmikuun viimeisen päivän loppuun asti on korkeudessa NN+ 123,00 m. Ylin yläraja on heinäkuun 16 päivän alusta alkaen elokuun 31 päivän loppuun asti korkeudessa NN+ 123,20 m. Lupaehdossa 4 a) määrätään juoksutuksista järven ollessa ylärajalla:

4. Oulujärven vedenpinta on hallittava edellisessä lupaehdossa mainitun ylä- ja alarajan määrittämällä korkeusvälillä juoksuttaen vettä tulovirtaaman ennakoarvioiden perusteella laadittujen juoksutussuunnitelmien mukaisesti ja ottaen huomioon lisäksi seuraavaa:

a) Ylärajan ylittämisen estämiseksi saadaan vettä juoksuttaa Oulujärvestä kevättulvan aikana enintään 650 m³/s ja muuna vuodenaikana enintään 500 m³/s niin kauan, kun vedenpinta on ylärajan alapuolella. Veden noustua ylärajalle tai sen yläpuolelle on juoksutus lisättävä 700 m³/s:in kuitenkin siten, että lisäys juoksutukseen vuorokaudesta toiseen on enintään 50 m³/s. Suurinta juoksutusta on jatkettava, kunnes vedenkorkeus jälleen alittaa ylärajan. Mikäli luonnontilainen virtaama palautuslaskelmien mukaan olisi suurempi kuin 700 m³/s, on aina edellisen vuorokauden luonnontilainen vesimäärä juoksutettava seuraavan vuorokauden aikana.

3 Nykytilanne ja juoksutus

Hakemuksen mukaan kulunut syksy 2026 on ollut Oulujoen vesistössä sääoloiltaan ennätyksellisen märkä. Sademäärät ovat olleet ennätyksellisen suuret ja tulovirtaama on ollut koko syksyn suuri. Elo-lokakuun sademäärät ovat olleet 60-vuotisen mittaushistorian suurimmat. Koko syksyn jatkuneista suurista juoksutuksista huolimatta vesistön kaikki säännöstellyt järvet ovat hyvin lähellä ylärajoja, eikä varastotilavuutta ole merkittävästi jäljellä.

Vallitseva vesitilanne juuri ennen talven alkamista on Oulujoen vesistössä erittäin harvinainen. Järvien vedenpinnat ovat jopa korkeammalla kuin vuoden 2020 syystulvan aikana ajankohtaan nähden.

Oulujärven vedenkorkeus on suurten tulovirtaamien seurauksena ollut koko syksyn keskimääräistä ylempänä. Mikäli veden pinta nousee ylärajalle tai sen yläpuolelle on juoksutusta lisättävä 700 m³/s:iin kuitenkin siten, että lisäys juoksutukseen vuorokaudesta toiseen on enintään 50 m³/s. Mikäli tällainen pakkojuoksutustilanne sattuu samaan aikaan joen jäätyamisen alkamisen kanssa, hyvin todennäköisesti jokeen muodostuu merkittävästi suppojääitä ja riski tulvimiselle ja laitoksien käytön vaaratilanteille on suuri. Lupaehto sallii

kevättulvan aikana virtaamat aina 650 m³/s saakka, joten hakijan arvion mukaan virtaaman kasvattamisesta ei aiheudu merkittävää haittaa. Lisäksi suppotulva voi aiheuttaa vielä suurempaa haittaa Oulujoen pääuomalla sekä Oulujärvellä kuin virtaaman nosto.

3.1 Ennuste ja jäädytysajoon varautuminen

Lämpötila on edelleen plussan puolella ja joen veden lämpötila Montan voimalaitoksella noin 7 asteista. Oulujoessa ei ole jääkantta. Tällä hetkellä juoksutusta on pidetty pidemmän aikaa jo Jylhämän lupaehdorian 500 m³/s tuntumassa. Mikäli lämpötila ei laske ja suppo-ongelmaa ei muodostu, juoksutus voidaan pitää suurena. Oulujärven vedenkorkeus ei nouse sanottavasti nykyisestä, ennen kuin jäädytysajot alkavat. Poikkeuksellisella juoksutuksella voidaan jopa laskea Oulujärven pintaa, mikäli tulovirtaamat pysyvät ennusteen mukaisina. Ilman poikkeuslupaa on suuri todennäköisyys sille, että Oulujärven lupaehdon yläraja ylittyy marraskuun tai joulukuun aikana, riippuen jäädytysajon ajoittumisesta.

Suuret suppotulvat ovat aiheuttaneet vahinkoa joen rannoilla pääasiassa Montan ja Merikosken voimalaitosten välisellä jokiosalla. Pahin tilanne on ollut tammikuussa 1980. Tuolloin jouduttiin muun tuotannon kapasiteettivaikkeuksien takia juoksuttamaan maksimikoneistovirtaamia osittain avoimeen jokeen kovien pakkasten vallitessa. Tällöin Montan alavedenkorkeus nousi ylimmillään tasolle NN+ 14,28 m, vedenkorkeus Päivärinteen asteikolla tasolle NN+ 13,98 ja Kourinojan asteikolla tasolle NN+ 13,72 m. Aiemmin on arvioitu, että vuoden 1980 kaltaisessa tilanteessa rantapeltoja jää veden alle noin 30 ha ja vahinkoa voi aiheutua 2 asuinrakennukselle ja 5-10:lle muulle rakennukselle. Vuonna 1980 Montan alavedenkorkeus oli tammi-maaliskuun aikana 1,2-1,5 metriä normaalia talvitilannetta ylempänä.

Historian mukaan pahin suppotilanne syntyy silloin, kun jäätymisaika sattuu yhtä aikaa suurten juoksutusten kanssa. Toistaiseksi jäätymisen aikaan ei ole sattunut Oulujärven lupaehto 4) mukaista pakkojuoksutustilannetta, 500 m³/s- 700 m³/s.

3.2 Ehdotus määräyksestä poikkeamiseksi

Fortum Power and Heat Oy hakee lupaa poiketa säännöstelyluvan lupaehdon 4 a) maksimijuoksutusmääräyksestä 20.10.2026-31.12.2026 välisenä aikana siten, että juoksutus saa maksimissaan olla 650 m³/s.

3.3 Vaikutukset ja poikkeusjuoksutuksen tarkoitus

Esimerkiksi kolmen viikon kasvanut juoksutus lupaehdon mukaisesta 500 m³/s, voisi laskea Oulujärven pintaa arviolta 21–32 cm. Lupamääräysten mukaan kevättulvan aikana voidaan juoksuttaa 650 m³/s, joten arvioiden mukaan virtaaman kasvattamisesta ei aiheudu merkittävää haittaa.

4 Käsittely

Lupa- ja valvontavirasto on käsitellyt asian vesilain 18 luvun 4 §:n 3 momentin nojalla kuuluttamatta.

4.1 Asiantuntijatiimin kannanotto

Lupa- ja valvontaviraston vesilain valvoja on todennut, että Oulujärven vedenkorkeus on suurten tulovirtaamien seurauksena pysynyt koko syksyn ajan tavanomaista korkeammalla tasolla ja on tällä hetkellä lähellä säännöstelyn ylärajaa. Voimayhtiö on tähän saakka toteuttanut juoksutukset pääosin voimassa olevan luvan mukaisella enimmäistasolla 500 m³/s.

Haetulla poikkeamisella pyritään tilapäisesti nostamaan Jylhämän voimalaitoksen enimmäisjuoksutus 500 m³/s:sta 650 m³/s:iin. Esitetyn mukaan toimenpiteellä voidaan kasvattaa Oulujärven vapaata varastotilavuutta ennen syksyn ja alkutalven jäädytysjuoksutuksia sekä vähentää riskiä säännöstelyn ylärajan ylittymiselle jäädytysjuoksutusten aikana.

Hakemuksessa esitetyn perusteella voidaan katsoa, että juoksutuksen tilapäisestä lisäämisestä saatava hyöty vesistön säännöstelyn hallinnan kannalta on merkittävä. Asiassa ei ole myöskään tullut esille seikkoja, joiden perusteella toimenpiteestä arvioitaisiin aiheutuvan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaisia haitallisia vaikutuksia, jotka estäisivät poikkeamisen myöntämisen.

5 Ratkaisu

5.1.1 Poikkeamisratkaisu

Lupa- ja valvontavirasto oikeuttaa Fortum Power and Heat Oy:n poikkeamaan lainvoimaisesta Oulujärven säännöstelyn lupapäätöksen (PSVEO 5.12.1974) lupaehdosta 4 a maksimijuoksutuksen osalta seuraavasti:

Ylärajan ylittymisen estämiseksi saadaan Oulujärvestä juoksuttaa vettä 650 m³/s niin kauan kuin vedenpinta on ylärajan alapuolella. Veden noustua ylärajalle tai sen yläpuolelle on juoksutusta lisättävä 700 m³/s:iin kuitenkin siten, että lisäys juoksutukseen vuorokaudesta toiseen on enintään 50 m³/s.

Lupa poikkeavaan juoksutukseen on voimassa vuoden 2026 loppuun saakka.

5.1.2 Määräykset

1. Vedenjuoksutus on toteutettava siten, että alapuolisessa vesistöissä ei aiheuteta vältettävissä olevaa vahinkoa eikä haittaa.
2. Poikkeavista juoksutuksista on tiedotettava ajoissa alapuolisia vesivoimalaitoksia.
3. Tämän päätöksen mahdollistamasta toimenpiteestä on tiedotettava alueen sanomalehdissä.
4. Tämän päätöksen mukaisista väliaikaisista toimenpiteistä johtuva edunmenetys on hakemuksesta korvattava. Korvausvelvollinen on toimenpiteen suorittaja. Korvattavana vahinkona ei pidetä vesivoiman menetyksestä aiheutuvia edunmenetyksiä.

6 Ratkaisun perustelut

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että poikkeuksellisesta vesitilanteesta ja lupamääräyksen noudattamisesta aiheutuisi vaikeat olosuhteet jäädytysajojen toteuttamiselle ja luvan ylärajan noudattamiselle. Poikkeusjuoksutuksen avulla luvan haltijan on mahdollista laskea Oulujärven vedenpintaa ja toteuttaa Oulujoen jäädytysajot lupamääräyksen mukaisesti. Jäädytysajoilla pyritään välttämään suppotulvien muodostuminen ja niiden aiheuttamat vahingot.

Asian kiireellisyys on edellyttänyt hakemuksen käsittelemistä osin noudattamatta, mitä vesilain 11 luvussa säädetään hakemusasioden käsittelystä.

7 Sovelletut säännökset

Vesilain 18 luvun 4 § ja 6 §.

8 Päätöksen täytäntöönpano

Tämä päätös saadaan panna täytäntöön mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

9 Käsittelymaksu

Käsittelymaksu on 2 407 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Asian käsittelystä peritään maksu, joka määräytyy Lupa- ja valvontaviraston maksuista vuonna 2026 annetun valtioneuvoston asetuksen (1177/2025) ja sen liitteen mukaisesti.

Asetuksen liitteen luettelossa ei ole hinnoiteltu vaarantorjuntatoimesta annettavan päätöksen hintaa, joten asiasta peritään maksu sen käsittelyyn kuluneen työmäärän mukaisesti. Tuntihintana käytetään 83 euroa/h, joka on sama kuin muiden ympäristöosaston työmäärän mukaan hinnoiteltavien suoritteiden tuntihinta. Asian käsittelyyn kului aikaa 29 tuntia, joten maksun suuruus on 2 407 euroa.

10 Tiedottaminen

10.1.1 Päätös

Fortum Power and Heat Oy

Sähköpostilla: mikael.heikkila@fortum.com ja katri.hamalainen@fortum.com

Lapin elinvoimakeskus, vesitaloustehtäviä hoitava viranomainen

Lapin elinvoimakeskus, kalatalousviranomainen

Vaalan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Paltamon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Suomen ympäristökeskus

Lupa- ja valvontavirasto, yleisen edun yksikkö

10.1.2 Päätöksestä tiedottaminen

Lupa- ja valvontavirasto tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilla <https://ytietopalvelu.lv.fi>.

Tieto kuulutuksesta julkaistaan Vaalan ja Paltamon kuntien sekä Kajaanin kaupungin verkkosivuilla.

11 Muutoksenhaku

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

12 Liite

Valitusosoitus

13 Asian käsittelijät

Asia on ratkaistu vesiympäristöyksikön luparyhmässä. Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvos Jaakko Pirttijoki ja ympäristöneuvos Arto Paananen. Asian on esitellyt ympäristöneuvos Arto Paananen

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Valitusosoitus

Tähän Lupa- ja valvontaviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, vesitaloustehtäviä tai kalataloustehtäviä hoitava elinvoimakeskus sekä muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset. Lisäksi valitusoikeus on Lupa- ja valvontaviraston yleisen edun valvontayksiköllä mm. sen valvottavaksi kuuluvissa asioissa painavan yleisen edun turvaamiseksi.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1020/2024) säädetään. Maksun suuruus on 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

1 Toimi näin

Jos haet muutosta Lupa- ja valvontaviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ennen valitusajan päättymistä. Valitusaika päättyy 27.11.2026.

Valitusaika määräytyy seuraavasti:

- Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun Lupa- ja valvontavirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan.
- Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

2 Ilmoita valituksessa

- Valittajan nimi, henkilötunnus, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi, yhteystiedot ja yritys- ja yhteisötunnus.
- Laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite.
- Sellainen sähköinen osoite tai mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena. Sähköistä asiointipalvelua käytettäessä erillistä prosessiosoitetta ei tarvitse ilmoittaa. Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se

toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.

- Päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- Miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset).
- Vaatimusten perustelut
- Mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

3 Valituksen liitteet

- Lupa- ja valvontaviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä) valitusosoituksineen
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin Lupa- ja valvontavirastoon
- valtakirja
 - Asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).
 - Asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

4 Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Sähköinen asiointi: Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu

<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)

PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

puhelinvaihte: 029 56 42 611

asiakaspalvelu/kirjaamo: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)

telekopio (fax): 029 56 42 760

Jos valitus toimitetaan hallinto-oikeuteen henkilökohtaisesti tai asiamiehen tai muun laillisen edustajan toimesta tai postitse tai lähetin välityksellä, valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä klo 16.15.

Jos valitus toimitetaan hallinto-oikeuteen sähköisenä asiakirjana, sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana laissa tarkoitetulla tavalla (Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 2 §, 4 § ja 11 § (211/2026)).

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Tämä asiakirja LVV-U/140273/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/140273/2026 har godkänts elektroniskt

Esittelevä ratkaisija Paananen Arto 21.10.2026 07:32

Ratkaisija Pirttijoki Jaakko 21.10.2026 08:18